

Infrastrukturdepartementet, Enheten för
samhällets digitalisering

Datum
2022-06-03

Diarienummer
Ä 2022–2853

Tillväxtverkets remissvar på Europeiska kommissionens förslag till Europaparlamentets och Rådets förordning om harmoniserade regler för skälig åtkomst till och användning av data (dataakten), COM (2022) 68 final

Tillväxtverket arbetar för hållbar tillväxt och konkurrenskraftiga företag i alla delar av Sverige. Det gör myndigheten genom att skapa bättre förutsättningar för företagande, och attraktiva regionala miljöer där företag utvecklas.

Tillväxtverket arbetar för att stärka små- och medelstora företags (SMF) konkurrenskraft genom att bland annat främja deras digitalisering och användande av data som strategisk resurs. Användning av data är avgörande för innovationer och näringslivets omställning till ett digitalt hållbart samhälle liksom för att förbättra myndighetens service till näringslivet och regionala aktörer.

Remissvaret är skrivet utifrån dessa utgångspunkter.

Sammanfattning

- Tillväxtverket stödjer dataaktens intentioner om att en ökad delning och tillgång till data kan ha positiva effekter på innovation, konkurrens och tillväxt.
- Tillväxtverket stödjer förslaget till harmoniserade regler för skälig åtkomst och användning av data eftersom det är nödvändigt med tydliga spelregler och villkor för att intentionen om positiva effekter av datadriven innovation i samhället och ekonomin ska kunna uppnås.
- Tillväxtverket anser att de risker och negativa effekter som förslaget kan innebära för små- och medelstora företag (SMF) behöver en mer gedigen genomlysning inför genomförandet. En sådan genomlysning bör göras innan beslut om förordningen fattas. Det bör också utarbetas förslag på hur dessa risker eller negativa effekter kan hanteras på ett lämpligt sätt.

Frågor som Tillväxtverket anser behöver analyseras och belysas mer är:

- Dataaktens effekter för företag och andra organisationer.
- Dataaktens positiva och negativa miljöeffekter.

- Modellen för hur pris ska sättas på data som omfattas av dataakten.
- Tydligare skiljelinjer mellan vilka data som ska kunna delas och vad som är företagshemligheter.
- Tydligare definition av vilka företag, myndigheter och andra organisationer (datainnehavare) som omfattats av dataakten.
- Dataaktens inverkan på områden där handeln med data redan fungerar.
- Digitala risker med den ökade datadelningen som dataakten medför.
- Effekten av att dataakten medför större skillnad än idag på regler om data i EU och utanför EU, samt vad det innebär för företag.
- Skyddet av personuppgifter.
- Den sammantagna effekten av EU:s förslag och nya förordningar avseende digital (och grön) omställning. Med fokus på små och medelstora företag.

Tillväxtverkets synpunkter på dataakten

Tillväxtverket stödjer dataaktens intentioner om att en ökad delning och tillgång till data kan ha positiva effekter på innovation, konkurrens och tillväxt.

Tillväxtverket anser dock att för många avgörande frågor fortfarande är obesvarade givet att det rör sig om en så pass omfattande reform. Särskilt saknas analyser av möjliga risker och negativa effekter för företag. Tillväxtverket förordar en djupare analys och belysning av underlaget till dataakten på flera nedan nämnda områden innan den implementeras. Den samlade effekten av ett flertal akter som nu föreslås genomföras bör också belysas tillsammans och inte bara en och en.

Dataaktens effekter för företag och andra organisationer.

Tillväxtverket ser positivt på intentionen i dataakten att bättre tillgång till data kan leda till ökad innovation och tillväxt. Vi har dock ett antal frågor:

- *För vilka gäller dataakten?*

I remissunderlaget tycker Tillväxtverket att det är otydligt vilka företag och organisationer som dataakten omfattar. Detta bör förtydligas.

- *Juridiskt arbete – vilken tillgång till kompetens finns och vilka är kostnaderna?*

Dataakten kommer att ge företag och andra organisationer en ökad juridisk börda att tolka vilka data de är skyldiga att sälja till andra företag och myndigheter.

Tillväxtverket menar att denna aspekt behöver analyseras bättre och att såväl hur tillgången till kompetens och de kostnader som följer på detta ser ut behöver belysas.

- *Hur ser riskerna ut avseende att införandet hämmar innovation?*

För att kunna dela med sig av data till externa parter utanför organisationen behöver data vara strukturerad och dokumenterad i ett datalager¹. Hos både företag och myndigheter är det vanligt att data är strukturerat och dokumenterat till den grad att intern personal med god kännedom om data kan arbeta med den. Det kan definieras som en datasjö². För att kunna dela data med andra utanför den egna organisationen, som inte har lika god kännedom om datan, behöver nivån på dokumentation och struktur höjas så att den motsvarar det som brukar kallas för ett datalager. Det kan innebära en stor arbetsinsats för företaget. Att dela/sälja data till en annan organisation vi t.ex. ett API-gränssnitt kräver ytterligare resurser i form av både IT-kompetens och serverkapacitet.

I Sverige och många andra EU länder är kompetenser inom it en begränsad resurs eller bristvara. Om dataakten genomförs så kan företag med begränsade it-resurser vara tvungna att prioritera datastruktur, datadokumentation och datadelning istället för att både producera och produktutveckla den egna verksamheten. Detta riskerar att leda till sänkt innovation och tillväxt.

I underlaget för remissen ser Tillväxtverket inte att resursåtgång och kostnader för att dela data samt dess eventuella inverkan på företagets ordinarie verksamhet och produktivitetsutveckling är belyst. En sådan analys behövs så att kunskapen om sannolika negativa effekter fördjupas och utgör underlag för eventuella revideringar och insatser vid genomförande av dataakten.

Dataaktens positiva och negativa miljöeffekter

Dataakten kan ge effekt på hur mycket data som delas. Detta kan ha positiva effekter på miljön i fråga om innovation, produktivitetsförbättringar och andra effektiviseringar. Men en ökad datadelning kräver också ett ökat behov av dataservrar, som kräver energi och kan ha negativa effekter på miljön genom ökad energikonsumtion. Tillväxtverket rekommenderar en djupare analys av dataaktens effekter på miljön.

Modellen för hur pris ska sättas på data som omfattas av dataakten.

I förslaget föreslås skälig ersättning för att dela data. För att ett företag eller någon annan organisation inte ska drabbas negativt ekonomisk av datadelningskostnader så bör priset sättas utifrån en modell som tar hänsyn till ett flertal aspekter. Det är mycket svårt att få ett rättvist pris för datadelning till andra organisationer vilket innebär att modeller för prissättning bör utredas grundligt.

Tillväxtverket rekommenderar en fördjupad analys om hur prissättning av dataköp via dataakten ska utformas så att datadelande företag inte påverkat ekonomiskt på ett negativt sätt.

¹ Ett datalager, är en sammanställning av information från flera källor, utförd på ett sådant sätt att det underlättar en avancerad analys av informationen.

² En datasjö, är ett system eller arkiv med data som lagras i dess naturliga/råformat och det kräver djupare kunskap om data för analysera informationen. Vilket i praktiken gör det svårt för personer utanför den egna organisationen att analysera data.

Tydligare skiljelinjer mellan vad som är företagshemligheter och delbara data

I remissunderlaget kan Tillväxtverket inte se tydliga skiljelinjer mellan vilka data som ska säljas/delas med andra organisationer och vilka data som är unika företagshemligheter och som inte ska delas. Tillväxtverkets förordar att skiljelinjen mellan vad som är företagshemligheter och vilka data som ska kunna delas förtydligas genom till exempel ett ramverk.

Tydligare definition av vilka företag, myndigheter och andra organisationer (datainnehavare) som omfattats av dataakten

Tillväxtverket anser att definitionen av *datainnehavare* (art 2) bör förtydligas för att tydliggöra att myndigheter inte omfattas av begreppet. Definitionen bör förtydligas för att förhindra missförstånd kring myndigheternas skyldigheter och för att skilja mellan dataakten och Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1024 av den 20 juni 2019 om öppna data och vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn.

Dataaktens inverkan på områden där handeln med data redan fungerar

I många fall finns redan idag fungerande handel med data. Tillväxtverket köper till exempel data från företagsregister, digitala betalningssystem, mobiloperatörer, etc. I remissunderlaget saknar Tillväxtverket en analys om vad nya regler via dataakten skulle innebära för handel med data som idag redan fungerar. Tillväxtverket föreslår en analys av området inför att man går vidare med dataakten.

Digitala risker med den ökade datadelningen som dataakten medför.

Små och medelstora företag har dålig kunskap om digitala risker och är extra utsatta för cyberhot. Åtgärder för att förebygga risker behöver vara en del i implementeringen av dataakten och samordnas via EU:s övriga program.

Effekten av dataakten medför större skillnad än idag på regler om data i EU och utanför EU.

I remissunderlaget ser Tillväxtverket ingen analys av konsekvenser för företag om det blir olika regler inom och utanför EU. Om företag ser att dataakten riskerar att ha negativa konsekvenser för företaget så finns en risk att företag som kan, väljer att flytta sin verksamhet utanför EU. Tillväxtverket menar att detta område behöver analyseras bättre.

Skyddet av personuppgifter

Det framgår av remissunderlaget att dataakten inte "[...] bör tillämpas eller tolkas så att den minskar eller begränsar rätten till skydd av personuppgifter eller rätten till personlig integritet eller konfidentialitet för kommunikation" (skäl 7). Tillväxtverket bedömer att det kan finnas risker för att skyddet av personuppgifter kan minska genom dataakten, till exempel då data behöver lämnas ut till myndigheter i samband med ett exceptionellt behov (kap V) Frågan om hur skyddet av personuppgifter bör hanteras bör därför utredas närmare.

Den sammantagna effekten av EU:s förslag och nya förordningar avseende digital (och grön) omställning.

Med fokus på små och medelstora företag. Den samlade effekten av och helheten av de förslag och förordningar som EU kommissionen har antagit eller har ambitionen att genomföra under kommande år avseende digital (och grön) omställning behöver

belysas. Det är även angeläget att Sverige har en sammanhållen strategisk hållning vid förhandlingar i dessa frågor. Särskilt angeläget är det att konkret belysa vad förändringarna innebär för små och medelstora företag och myndigheter.

Beslut i detta ärende har fattats av stabschef Lars Wikström.

Fredrik Junkka har varit föredragande.

I handläggningen här också följande personer deltagit: Kristian Seth, AnnSofi Persson-Stenberg och Peter Malmsten från analysenheten. Sofia Rohdin från Statliga stöd och digitalisering samt Viktoria Dagobert Spong från Kompetensförsörjning och digitalisering.

Lars Wikström

Fredrik Junkka

Följande handlingar har undertecknats den 3 juni 2022

Remissvar Dataakten Tillväxtverket.pdf

(215032 byte)
SHA-512: 1ba9e23c34a47cdbc01898d0b2e33d4bfd6ac
79a257cf03f58711a58842ff1deaa9b951f27423da4cec
db1cb1bef7dc91ce333b9ef4e226b3a7ede9be730c121

Underskrifter

2022-06-03 15:48:01 (CET)

Lars Göran Wikström

lars.wikstrom@tillvaxtverket.se
Undertecknat med e-legitimation (BankID)

2022-06-02 16:16:25 (CET)

Fredrik Junkka

fredrik.junkka@tillvaxtverket.se
Undertecknat med e-legitimation (BankID)

Undertecknandet intygas av Assently

Remissvar Dataakten Tillväxtverket

Verifiera äktheten och integriteten av detta undertecknade dokument genom att skanna QR-koden till vänster. Du kan också göra det genom att besöka <https://app.assently.com/case/verify>

SHA-512:
e159b7dbfa7a7f51c9547d38e4f372c1eb9d752f200f8f6bde61cfd5df89c49ef5a069a9d5b75863ca6e1504653ef1d7c90079172d4a039e16b703bc52047e5

Om detta kvitto

Dokumentet är elektroniskt undertecknat genom e-signeringsplattformen Assently i enlighet med eIDAS, Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 910/2014. En elektronisk underskrift får inte förvägras rättslig verkan eller giltighet som bevis vid rättsliga förfaranden enbart på grund av att underskriften har elektronisk form eller inte uppfyller kraven för kvalificerade elektroniska underskrifter. En kvalificerad elektronisk underskrift ska ha motsvarande rättsliga verkan som en handskrivna underskrift. Assently tillhandahålls av Assently AB, org. nr. 556828-8442, Holiändargatan 20, 111 60 Stockholm, Sverige.